

Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i (Problem Areas in Diabetes)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i (Problem Areas in Diabetes)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20004>

Özet

Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i (D?SA), orijinal ad? Problem Areas in Diabetes (PAID) olan psikometrik bir arac?n Türkçeye uyarlama çal??mas?d?r. Bu ölçek, Diyabet hastalar?n?n hastal?k yönetimi s?ras?nda ya?ad?klar? duygusal, psikososyal ve davran??sal zorluklar? ve stresli alanlar? belirlemeyi amaçlar. Ölçe?in Türk diyabet hastalar? popülasyonu için uygunlu?unun de?erlendirilmesi, Fatma Y?lmaz taraf?ndan 2011 y?l?nda tamamlanan bir Yüksek lisans tezi kapsamında gerçe?letirilmis?tir. D?SA, diyabetle ilgili s?k?nt? (distress) düzeyini ölçmekte kritik bir rol oynar ve klinik uygulamada hastalar?n ya?am kalitesini ve tedavi uyumunu etkileyen sorunlu noktalar?n saptanmas?na yard?mc? olur.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, Psikososyal Sorunlar, Diyabetik S?k?nt?, Ölçek Uyarlamas?, Sa?lık Psikolojisi, Ya?am Kalitesi, Psikometri .

Yazarlar

Fatma Y?lmaz (Uyarlayan).

Amaç

Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i'nin temel amac?, diyabetli bireylerin hastal?klar?n?n yönetimi ve günlük ya?amlar?yla ilgili deneyimledikleri stres, kayg? ve duygusal zorluklar?n derecesini ve türünü ölçmektir. Orijinal olarak ?ngilizce geli?tirilen PAID ölçe?i, diyabetin psikolojik yükünü sistematik bir ?ekilde de?erlendirmek için tasarlanm??t?r. Bu uyarlama çal??mas?, D?SA Ölçe?i'nin Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu, geçerli?ini ve güvenilirli?ini sa?layarak, Türkiye'deki klinisyenlerin ve ara?t?rmac?lar?n bu önemli psikososyal yap?y? ölçmelerini sa?lamay? hedeflemi?tir.

Diyabet yönetimi, sürekli dikkat ve özveri gerektirdi?inden, bireylerde zamanla yorgunluk, hayal kır?kl??? ve duygusal tükenmi?li?e yol açabilir. Bu ölçek, özellikle beslenme, egzersiz, ilaç kullan?m? ve komplikasyon korkusu gibi alanlarda ya?anan sorunlar?n ?iddetini tespit ederek, ki?iye özel psikolojik destek programlar?n?n geli?tirilmesine zemin haz?rlar.

Yap?

Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i (D?SA), diyabetik s?k?nt? (diabetic distress) ad? verilen psikolojik yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, depresyon veya genel kayg?dan farklı olarak, do?rudan diyabetin yönetimi ve etkileriyle ilişkili spesifik duygusal yükü ifade eder. Ölçek genellikle, diyabetin dört ana yönetim alan?nda yo?unla?an sorunlar? kapsamaktadır: duygusal sorunlar, tedavi rejimi

sorunlar?, yeme sorunlar? ve destek/sosyal sorunlar.

Ölçek maddeleri, bireylerin kendi kendilerine uyguladıkları tedavi (örneğin, kan şekeri takibi), diyet kısıtlamalar?, sosyal ilişkilerde destek eksikliği ve kronik bir hastalıkla yaşamın getirdiği genel stres hakkındaki algılarını değerlendirir. Yüksek puanlar, bireyin diyabet yönetimi konusunda önemli ölçüde sıkıntı yaşadığını ve muhtemelen psikolojik müdahaleye ihtiyaç duyduğunu gösterir.

Geçerlik

Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçe?i'nin Türk popülasyonu için geçerlik çalışmaları, Fatma Yılmaz'ın 2011 tarihli yüksek lisans tezinde detaylı olarak sunulmuştur. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, uyarlama sürecinde içerik geçerliği, yapı geçerliği ve muhtemelen ölçüt geçerliği analizleri yapılmıştır. Yapı geçerliği analizleri, ölçeğin Türk kültüründe de orijinal yapıya (faktör yapısına) koruyup korumadığını belirlemek için kritik öneme sahiptir. ?lgili teze YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik (reliability) bilgileri de uyarlama çalışmasının temel bileşenlerindedir ve Yılmaz (2011) tarafından gerçekleştirilen tezde rapor edilmiştir. Güvenirlik analizleri genellikle iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test güvenilirliği yöntemlerini içerir. Bu analizler, DSA Ölçeği'nin Türk diyabetli bireyler arasında tutarlı ve tekrarlanabilir ölçümler yapabildiğini göstermek üzere tasarlanmıştır. Detaylı güvenilirlik katsayıları için tezin incelenmesi gerekmektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmalarıında faktör analizi, ölçeğin orijinal yapıya yeni kültüre aktarılırken korunup korunmadığını test etmek için zorunludur. Fatma Yılmaz'ın çalışmalarıında, Diyabet ?le ?lgili Sorunlu Alanlar Ölçeği'nin (PAID) çok boyutlu yapıya Türk örnekleminde de geçerli olup olmadığını tespit etmek amacıyla Keşfedici Faktör Analizi (KFA) ve/veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Bu analizler, diyabetik sıkıntı yapıya farklı alt boyutları (örneğin, yeme sorunlar?, tedavi stresi) Türk hastalarda da ayrıştırdığını ve anlamlı olduğunu doğrulamaya amaçlanmıştır.

Araç

Test Türü: Uyarlama Çalışması (Orijinal ölçek: Problem Areas in Diabetes - PAID)

Format: Bildirime Dayalı Öz Değerlendirme Ölçeği (Self-Report Questionnaire)

Maddeler: Orijinal PAID ölçeği 20 maddeden oluşmaktadır. Türk uyarlamasındaki madde sayısı ve yapısı, uyarlama tezinde belirtilmiştir.

Derecelendirme: Orijinal ölçek genellikle 5 veya 6 noktalı Likert tipi bir derecelendirme kullanır (örneğin, 0 = Hiç sorun değil; 5 = Büyük bir sorun). Uyarlama çalışması kullanılarak spesifik derecelendirme tezin içinde yer almaktadır.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Diyabet hastaları (Tip 1 veya Tip 2)

Yaş Grubu: Yetkinler

Popülasyon Detayları: Türk popülasyonunda diyabet tanınmış bireyler. Detaylı örneklem büyüklüğü ve demografik bilgiler tezde mevcuttur.

Test Metodolojisi: Psikometrik uyarlama ve kültürel etkililik çalışmaları.

Anahtar Kelimeler

PAID, D₂SA, Diyabetik Stres, Geçerlilik, Güvenirlik, Sağlık Davranışı, İstanbul Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilinmiyor

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: fatma . yilmaz@hotmail.com

Yazışma Adresi: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Tez dönemi itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçeye uyarlanma yılı **2011**'dir. Ölçeğin ticari kullanıma veya yayımlanmasına ilişkin izinler, sorumlu yazar Fatma Yılmaz ve orijinal ölçeğin geliştiricilerinden (PAID) alınmalıdır. Türk uyarlaması, bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirildiği için, akademik kullanım genellikle referans gösterilerek mümkündür.

Kaynaklar

Yılmaz, F. (2011). *Diyabet ile İlgili Sorunlu Alanlar(D₂SA) Ölçeği'nin Türk diyabetliler için uygunluğunun değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Bu tezin tam metnine YÖK Ulusal Tez Merkezi aracılığıyla ulaşılabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki adresten indirilebilir: diyabet-ile-ilgili-sorunlu-alanlar-olcegi-problem-areas-in-diabetes-toad.pdf

Diyabet ile İlgili Sorunlu Alanlar Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri bu kaynakta sağlanmamıştır. Maddeler, yalnızca tezin tam metninde (Yılmaz, 2011) veya orijinal ölçeğin (PAID) kullanım kılavuzunda bulunabilir. Ölçek maddeleri, kullanım izni ve telif hakları nedeniyle burada listelenmemektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM